

Allan Bengtsson, postiljon och fyrvaktare

Ulla Torin

Min far, Allan Verner Bengtsson, föddes 1906-04-25 i Onsala i Halland. Hans far var sjömannen och fiskaren Albin Bengtsson, och modern Carolina Viktoria Östling, dotterdotter till Carl Viktor Östling, fyrmästare på Nidingen 1865-1899.

Föräldrarna hade varit gifta i drygt 2 år och avsaknaden av barn gjorde att de köpte en orgel, för att Viktoria skulle ha något annat att syssla med på dagarna – därefter födde hon 9 barn, varav pappa var äldst. Jag fick senare den orgeln, men

Albin och Allan, då i 10-årsåldern, rensar nät.

Albin Bengtsson med hustrun Carolina och den efterlängtaede sonen Allan.

den hade inte samma effekt på mig, jag har 2 söner.

Allan gick i 7-årig folkskola i Onsala + 1 år i Onsala högre folkskola. Han hade mycket goda betyg, och "läshuvud", som man sa' på den tiden, men familjens ekonomi tillät honom inte att studera vidare. Han började arbeta som springpojke i Mariedals Lanthandel direkt efter skolan. Intresset för havet gjorde att han så ofta som möjligt var med sin pappa på havet och hjälpte till med fisket.

1932 träffade han sin Ellen Lindén, från Bohuslän som var tillfälligt på Råö där hon hjälpte sin bror att sköta Råö gård. Tycke uppstod och de gifte sig i Forshälla kyrka 4 nov. 1933. De fick 4 barn, 3 döttrar och en son, födda 1934, 1935, 1941 och 1948.

Allan Bengtsson 1937 i postuniform på den MC han körde ut posten med.

Efter att ha arbetat som chaufför i Mariedals lanthandel, antogs han som socknens förste lantbrevbärare 1937. Därmed började en epok i pappas liv med arbete från kl. 7 på morgon till kl. 7 på kvällen. Den pågick utan en dags semester i nära 20 år. Innan han slutade var det 380 hushåll, som han betjänade vintertid och 680 på sommaren.

Den första tiden transporterades alla försändelser på motorcykel. Sex mil avverkades dagligen, men efter något halvår skaffade han sig själv en gammal Ford A-30, ett fordon, som hann göra 60 000 mil på de krokiga Onsalavägarna innan den tjänat ut. Routen ändrades senare och utvidgades härmed också.

Pappa hade också sorteringen på sin lott. Jularna fick mamma och vi barn hjälpa till. Dagarna räckte inte och jag minns hur vi satt uppe till sent på natten och sorterade för att pappa skulle få några timmars nattsömn, innan morgondagens arbete började. Julkort har sedan dess förlorat sin charm i vår familj.

Jobbet tog hårt och 1957 fick han sin första hjärtinfarkt och fick dra sig tillbaka.

Han försökte alltid att ha tid för sin hobby, fiske och hummerfiske, där han tillverkade både nät och hummertinor själv.

Allan med sina kära fiskeredskap.

Efter hjärtinfarkten hämtade han krafter på sjukhus och hemma på Solbacken, men kunde inte återgå till sitt forna arbete. Han fick äta hjärtmedicin resten av livet.

Fyrvaktare på Nidingen

Allan erbjöds ett arbete som fyrvaktare på Nidingen. Livet på fyrplatsen passade honom som hand i handske. Han kom närmare havet och kunde nu verkligen ägna sig åt sin hobby, så snart han var ledig.

Av naturliga skäl hade han väl inte tillbringat så mycket tid i köket med matlagning m.m., det var inte så på den tiden – karlar hade inte i köket att göra. På Nidingen, däremot hade han sitt eget hushåll. Han bodde i en lägenhet på 1 rum och kök. Han blev med tiden en riktig mästerkock och då speciellt på fiskrätter. Han prövade sig fram - inga recept där inte. Han gjorde ett eget recept på inlagd sill till jul t.ex. Sillen smakade supergott. Det receptet har gått till historien som "Morfars sill". Han fick berättas på ett ungefär hur han gjorde och vi övriga i familjen skrev ner. Denna julsill äts nu av Allans barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Självt har jag en son, som inte äter fisk eller sill – förutom "morfars sill", den gör han t.o.m. själv.

Receptet är en familjehemlighet!

Dramatik julen 1965

Julen 1965 blev en fruktansvärd jul för oss alla och främst för pappa. Hur han egentligen inte skulle ha ledigt över jul, och vi därför hade lämnat ut våra julklappar till honom till Nidingen. Meningen var att han skulle fira jul tillsammans med de övriga som hade vakten under juldygnen. Så blev det en ändring, någon erbjöd sig att ta pappas vakt, så att han kunde ta kostern och gå in till

Kostern som fyrvaktare Bengtsson fick tillbringa julhelgen i, ensam ombord och på drift över Kattegatt tills han räddades norr om Skagen.

land och fira julafton med sin familj, en båtresa på 50 min, som nu istället tog nästan 3 dygn!

Vad hände?

Det blev fel på oljepumpen och motorn dog. Pappa fixade oljepumpen medan båten låg och drev. Motorn, som var en tändkulemotor (se förklaring sist), gick inte att starta p.g.a. våta tändstickor. Pappa tog kontakt med Nidingen via radio, men fick inget svar. Batterierna var dåliga och det började snöa ymnigt. Båten, som egentligen var kasserad, läckte och pappa måste ösa hela tiden. En ny båt var beställd och skulle levereras 2-3 veckor senare.

Pappa skickade upp 2 av de 3 nödraketer som fanns ombord - inget svar. Det var då juldagen och ingen trafik på sjön. På den tiden gick inte danmarksbåten "Sessan" på juldagen eftersom man gjorde juluppehåll. Pappa passerade linjen Göteborg-Frederikshavn. På annandagen skymtade han ett tyskt lastfartyg ute på Skagerack och chansade med det tredje och sista nödblosset han hade.
- OCH BLEV UPPMÄRKSAMMAD!

Den grovt streckade linjen visar hur Allan Bengtsson drev iväg under de två juldagarna. Den lätt streckade linjen visar routen för Frederikshavnsfärjorna.

Pappa hade nu i 3 dygn varit utan vatten och mat, hade förfrusna fingrar, och hade stått till knäna i iskallt vatten. Man bör också betänka att han inte hade något starkt hjärta efter sin tidigare hjärtinfarkt.

Det tyska fartyget gick intill "Nidinge-båten" och tog den på släp in till Frederikshavn. De firade ner en termos

med kaffe och vad händer – pappa sätter termosen till munnen givetvis och dricker, uttorkad som han var. Han hade sviter efter en uppbränd hals många månader därefter.

Ambulans stod på kajen och vändade och tog en illa medfaren Allan till sjukhuset i Frederikshavn där han fick stanna någon vecka.

Hem åkte Allan tillsammans med sin son i PR-sviten på "Sessan" och firades som en hjälte. Vi övriga i familjen fick trängas med pressen vid Majnabbehamnen, men fick gå ombord och krama om honom innan pressen vällde in. De följde oss i karavan ut till Onsala och det var en underlig syn med hela vardagsrummet fyllt av journalister och fotografer hemma på Solbacken. Jag tror inte pappa riktigt fattade att de var där för hans skull. Han var inte en person som ville stå i centrum.

Där i vardagsrummet packades julklappen från mig upp och de 3 potatis som jag lagt i kastrullen, han fick av mig, blev förstasidesstoff i svensk och utländsk press dagen efter.

Allan hemma i vardagsrummet tillsammans med hustrun Ellen och de fyra barnen. Fr.v. Ulla, Siv, Ingvar och Yvonne. Bilden är tagen 1966.

"Han hade ju haft mat med sig, utan att veta om det."

Pappa fick återhämta sig några månader på land innan han gick ut till Nidingen igen, för att fortsätta sitt arbete där. Ett år efter händelsen gjordes uppföljande reportage, där pappa fick förklara att hans plats är på Nidingen. (Författarens kommentar: detsamma sa' hans mormors far fyrmästare Östling.)

Pension och därmed var fylivet slut

1968 inträffade så pensionen och pappa kunde ägna sig helt och fullt åt sitt fiske och hummerfiske. På somrarna unnade han sig också semester inåt land. Han tog med frugan och ibland något barnbarn och gav sig ut och tältade. Hans älsklingsplats var Siljans strand, dit han återvände flera gånger, de senare åren med husvagn.

Allan njöt av pensionärslivet och då gärna ute i trädgården.

På äldre dar' sålde mor och far sitt hus, Solbacken, på Vässingsövägen och fick en pensionärslägenhet i nybyggda Kyrkbyn i Onsala. För pappa var det tungt att skiljas från det hus, där han och mamma handgrävt såväl grund/garage som en 12 ringars brunn. Detta gjordes 1946-1947.

Så småningom fann han sig tillrätta i Kyrkbyn, där många tittade in och hälsade på och som han kunde vinka till från sin hörna på uteplatsen. Han hade då utökat sitt intresse till att omfatta även fåglar. Han hade fågelbad och utfordrade sina fåglar medan han satt med fågelboken och genast slog upp om det var någon fågel han inte kände igen.

Pappa var mycket vetgirig och sökte information om det mesta. TV blev en viktig informationskanal, där han följde med vad som hände runt om i världen och han visste namnen på alla ledare i respektive länder. Det var ett stort nöje att sitta tillsammans med honom och diskutera världshändelserna och allt som hänt. Han visste ALLT!

Någon sa' "Allan är en mycket intelligent person, synd att han inte fick utbildad sig mera som ung."

Allan fick nu ta det lugnt efter en andra hjärtinfarkt. Han fick sälja bilen

Allan och Ellen i Forshälla kyrka 1988.

och kunde inte ge sig ut med tält mera. Ja, han fick faktiskt inte gå i uppför-backar p.g.a. sin kraftiga kärlekskramp.

Nu när han inte fick köra bil mera, så brukade jag, som födelsedagspresent till honom, ge en utfärd någonstans. Bl.a. fick han 1988 ett besök hos TV-kritikern och redaktören på GT, Lars Åhrén som bodde på Smögen. Lars var en god vän till mig och pappas stora idol. Varje dag, när pappa slog upp GT, skulle han först se "*vad herr Åhrén har att säga idag*". Ibland höll pappa med, men ibland inte.

På vägen upp till Smögen gjorde vi ett stopp vid Forshälla kyrka, där mor och far vigdes 1933, alltså 55 år tidigare. Jag bad dem att ställa sig framför altaret och minnas den dagen och det blev ett mycket vackert foto.

Två år senare den 9:e juli 1990, lade pappa sig för att vila efter frukost, och vaknade inte mera! Han blev 84 år!

Pappa var en mycket omtyckt person och alla i Onsala kände honom. Han pratade bara, när han hade något vettigt att säga och pratade aldrig illa om någon. Han

var intelligent och en god lyssnare, han var också fylld av humor och små upptåg.

Han hade verkligen glimten i ögat!

Koster och tändkulemotor

Kosterbåten som användes för att gå mellan Nidingen och fastlandet var 10-25 år gammal och 7,5 m lång. Den var utrustad med en tändkulemotor, vilket betyder att den kunde startas på 3 olika sätt.

1. Bäst med hjälp av en blåslampa som värmer tändkulan.
2. Tändpatron, som sprutar in elektricitet i tändkammaren.
3. Elektrisk glödtråd, som förutsätter ett ordentligt laddat batteri.

Utrustning till alt. 2 och 3 fanns ej ombord och tändstickorna till att tända blåslampan med var blöta och gick ej att använda.

St. David's och Gibbs Hill, två Bermuda-fyrar

Ove Jensen och Tina Scheutz

För en tid sedan gjorde vi en resa som bl.a. tog oss till Bermuda, den ensligt belägna ön i Atlanten med North Carolina, USA som närmsta granne - 935 km västerut. Bermuda är medlem av det Brittiska samväldet och det av egen vilja. I en folkomröstning valde man att stanna i samväldet. Dock har man självstyre i de flesta frågor. Bermuda består av 150 öar. De åtta största är förbundna med broar och bildar en fiskkroksliknande

landmassa. Invånarna betraktar detta som en ö. Här bor c:a 63.000 människor, varav c:a 15.000 i huvudstaden Hamilton, som tog över som huvudstad efter St. George i norr år 1815 p.g.a. ett mer centralt läge. Bermuda tar emot c:a ½ miljon besökare per år, de flesta från USA, och många av dem kommer inte längre än till turisthamnen vid Royal Navy Dockyard i sydväst - och missar alltså fyrarna!